Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad D

Onderwerp	Vaststellen Notitie van Uitgangspunten Transitievisie Warmte		
Portefeuillehouder	Jeroen Diepemaat agendaletter (D)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie & Beleid Fysiek	Aangeboden aan Raad	14 december 2020
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2000102945

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De Notitie van Uitgangspunten voor de Transitievisie Warmte vast te stellen, conform de bijlage bij dit voorstel.

Inleiding
Op basis van het Klimaatakkoord moet elke Gemeente uiterlijk in 2021 een door de Raad vastgestelde Transitievisie Warmte (hierna: TVW) hebben. Deze visie geeft richting aan het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving in 2050. In de TVW wordt per wijk aangegeven wat het technische voorkeursalternatief voor aardgas is. Hierbij hoort ook een planning die inzichtelijk maakt wanneer welke wijk aan de beurt is. De concrete uitwerking vindt vervolgens plaats in de Wijkuitvoeringsplannen (WUP's) die per wijk worden opgesteld.

Voor het opstellen van de TVW voor Enschede is bureau Over Morgen aangetrokken. Bureau Over Morgen doorloopt momenteel met ons een breed ingestoken proces, gericht op het opstellen van een visie die na de zomer van 2021 ter vaststelling aan uw Raad wordt voorgelegd. De route en de invulling van de warmtetransitie in Enschede ligt met het vaststellen van de TVW echter nog niet definitief vast. De visie dient elke vijf jaar herijkt te worden, zo blijft er ruimte voor het meenemen van nieuwe inzichten en technieken.

Het vaststellen van de voorliggende Notitie van Uitgangspunten is de eerste stap in het bestuurlijke proces om te komen tot een TVW voor Enschede.

Publieksvriendelijke samenvatting
De Raad heeft de Notitie van Uitgangspunten voor de Transitievisie Warmte vastgesteld. Dit is een eerste stap richting het vaststellen van de Transitievisie, waarmee de route voor het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving van Enschede wordt vormgegeven. Stakeholders en bewoners hebben bijgedragen aan de opgestelde uitgangspunten.

Beoogd effect
Vaststellen van de uitgangpunten voor het opstellen van de TVW, gericht op het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving van Enschede in 2050.
Het opstellen van de TVW is een afspraak uit het Klimaatakkoord en is opgenomen in de Gemeentebegroting 2021-2024.

Argumenten
1.1 We faciliteren actieve betrokkenheid van uw Raad bij het opstellen van de TVW
Het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving is een enorme opgave. Niet alleen fysiek, maar ook juist omdat we letterlijk bij alle bewoners van Enschede achter de voordeur komen. Dit betekent dat het van groot belang is dat de visie hierachter gedragen is. Door bewoners, door stakeholders, maar zeker ook door uw Raad als besluitvormend orgaan.
Om uw Raad bij te praten over het proces van de warmtetransitie is op 5 oktober jl. een (digitaal) randprogramma georganiseerd. Hier zijn de aanwezige woordvoerders bijgepraat over de achtergrond en de doelen van de

warmtetransitie en de plek van de TVW hierin. Duidelijk is dat de warmtetransitie een ingrijpend proces is, waarbij er nog veel onduidelijkheden en onzekerheden zijn. Om actieve betrokkenheid te faciliteren, leggen we nu een eerste product aan u voor: de Notitie van Uitgangspunten.

1.2 De uitgangspunten vormen de route waarlangs wij de warmtetransitie vormgeven
De Notitie van Uitgangspunten vormt de basis voor de TVW, en geeft richting aan de warmtetransitie in Enschede. Onderstaande uitgangspunten worden in de notitie (bijlage 1) inhoudelijk toegelicht.

Algemene principes voor de warmtetransitie

- *We focussen op betaalbare oplossingen*
  Betaalbaarheid is een essentieel vraagstuk. De warmtetransitie kan alleen slagen als iedereen mee kan doen doen, ook mensen met lagere inkomens. Zoals het Klimaatakkoord aangeeft, streven we daarbij naar woonlastenneutraliteit voor onze inwoners. De TVW sorteert voor op betaalbare oplossingen door per wijk de aardgasvrije oplossing met de laagste maatschappelijke kosten voorrang te geven.

- *Er is ruimte voor eigen initiatief en keuze*
  De TVW is duidelijk over wat de warmtetransitie inhoudt en wat de richting per wijk is in Enschede. Echter, in de TVW worden de uiteindelijke keuzes nog niet gemaakt: het is een richtinggevend kader waarbinnen eigen initiatief mogelijk is en zelfs wordt aangemoedigd.

- *We zetten in op eerlijke en duidelijke communicatie*
  We communiceren tijdens het maken van de TVW én daarna eerlijk en transparant over het nut en de noodzaak van de warmtetransitie, over de (on)mogelijkheden, de kosten en baten en over het tijdspad en de planning.

- *We verbinden de aanpak voor verduurzaming zoveel mogelijk met de stedelijke vernieuwing van wijken*
  We sluiten aan bij de wijkaanpak van de Stedelijke Investeringsafweging (SIA) en zoeken daar waar relevant de koppeling tussen de warmtetransitie en overige opgaven in de wijk. Waar mogelijk is de aanpak onderdeel van een breder traject waarbij ook de leefbaarheid van de wijk verbetert.

- *We richten ons op duurzame en betrouwbare oplossingen*
  Een betrouwbare en duurzame warmtevoorziening is van groot belangrijk. Hierbij gaat CO2-reductie boven het maken van labelsprongen. Ook moeten bronnen zo optimaal mogelijk ingezet worden.

- *We maken het aantrekkelijk om mee te doen*
  Het moet aantrekkelijk zijn voor bewoners om mee te doen. Door bewoners te ontzorgen, maar ook door ze goed te betrekken. Hierbij hoort ook een interessant financieel arrangement. Het invullen van dit uitgangspunt is deels afhankelijk van ontwikkelingen op Rijksniveau op het gebied van subsidies en financiering.

- *We zijn realistisch en richtinggevend*
  De TVW is een richtinggevende visie met realistische doelstellingen voor zowel de kortere (2030) als de langere termijn (2050). De TVW moet voor iedereen handvatten en handelingsperspectief bieden om de eerste stappen naar aardgasvrij te zetten, wijkgericht of individueel.

- *We betrekken regionale ondernemers bij de transitie*
  Om de overstap naar aardgasvrije verwarming mogelijk te maken zijn veel aanpassingen in en om de woning nodig. Hierbij betrekken we regionale ondernemers. Daarnaast zoeken we aansluiting bij regionale onderwijsinstellingen voor het opleiden van voldoende arbeidskrachten.

Afwegingskader: belangrijke kenmerken voor de wijkfasering

- *Werkzaamheden kunnen gecombineerd worden*
  We geven voorrang aan locaties waar meerdere infrastructurele en stedelijke planningen (kunnen) samenvallen. Bij de fasering van de wijken in de TVW creëren we zoveel mogelijk gelijktijdigheid van werkzaamheden. Hiermee ontstaat naar verwachting efficiëntie en schaalvoordeel.

- *Aanwezigheid van grote vastgoedeigenaren*
  Als in een wijk grote vastgoedeigenaren met veel aardgasgebruik aanwezig zijn, biedt dat kansen voor collectieve warmteoplossingen en kan er kostenvoordeel ontstaan ten opzichte van individuele oplossingen.

- *Er is zicht op een duurzame, betrouwbare oplossing in de buurt*

Bij het kiezen van wijken om te starten kijken we naar de leveringszekerheid van de oplossing en naar de beschikbaarheid en duurzaamheid van de bron, nu en op termijn.

- *Bewoners willen meedoen*
  In wijken waar inwoners positief staan tegenover de warmtetransitie en zich georganiseerd hebben, kunnen sneller stappen gezet worden. Dit sluit bovendien aan bij de wens voor keuzevrijheid en eigen initiatief.

- *Er zijn weinig aanpassingen nodig*
  Als er in een wijk een simpele en snel uitvoerbare aardgasvrije oplossing mogelijk is, is het logisch hier te starten. Op deze manier laat je snel een wijk zien die succesvol aardgasvrij is geworden en die kan dienen als voorbeeldwijk.

- *Als er een natuurlijk transitiemoment is*
  Op het moment dat het merendeel van een wijk in een natuurlijk transitiemoment verkeert kan de overstap naar aardgasvrij makkelijker te maken zijn. Onder natuurlijke transitiemomenten wordt verstaan dat er grootschalige renovatie, nieuwbouw of transformatie in een buurt gepland staat.

1.3 Belangrijke stakeholders hebben actief bijgedragen aan de voorliggende uitgangspunten
Als Gemeente zijn we op basis van het Klimaatakkoord de regisseur van de warmtetransitie. Hierbij hebben we uiteraard de kennis, kunde en steun nodig van alle belangrijke partners op dit terrein: de woningcorporaties (inclusief bestuurders), netbeheerder, warmteleveranciers etc, maar ook de wijkraden en MKB Twente. Deze partners zijn actief betrokken bij het opstellen van de TVW en hebben actief meegedacht over de nu voorliggende Notitie. Uiteraard zijn zij ook bij het vervolgtraject betrokken. Zo werken we samen aan een gedragen en uitvoerbare visie voor de stad. Bewoners hebben onder meer via een enquête hun mening kunnen geven. Zie verder het kopje “Participatie”.

1.4 De TVW schetst het pad, de uitwerking inclusief benodigde investeringen volgen later
Via de Notitie van Uitgangspunten wordt richting gegeven aan de inhoud van de uiteindelijke TVW. De uitgangspunten schetsen de algemene principes die wij van belang achten, naast een afwegingskader voor de prioritering van wijken. Wat de visie nog niet doet, en wat nu bij de voorliggende uitgangspunten dus ook niet aan de orde is, is het bepalen van de benodigde investeringen voor het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Deze mate van concretisering komt aan de orde in de Wijkuitvoeringsplannen die per wijk gemaakt worden.
De betaalbaarheid van de warmtetransitie is cruciaal voor de uitvoerbaarheid. Het is dan ook een thema dat landelijk en lokaal de aandacht heeft, zoals ook blijkt uit uw recente motie rondom het aardgasvrij maken van Twekkelerveld (hier werken wij aan het eerste Wijkuitvoeringsplan voor Enschede). We onderschrijven dit belang door uitgangsprincipes zoals: ‘we focussen op betaalbare oplossingen’ en ‘we maken het aantrekkelijk om mee te doen’.

Risico’s
n.v.t. (zie argument 1.4)

Financiële dekking van het voorstel
n.v.t.

Alternatieven
Er kunnen uiteraard andere uitgangspunten gekozen worden. De nu voorliggende principes zijn echter in samenspraak met alle relevante stakeholders tot stand gekomen, en sluiten aan bij ons huidige beleid zoals o.a. de Woonvisie en de SIA en DIA methodiek.

Participatie
Zoals al aangegeven bij argument 1.3 zijn verschillende stakeholders betrokken bij het opstellen van de TVW, en dus ook bij deze notitie. Ook inwoners zijn betrokken, zij het op een andere manier. Er is een (digitale) informatiebijeenkomst gehouden, waar vragen en aandachtspunten zijn opgehaald. Via een enquête (Enschede Panel en social media) hebben bewoners gericht hun mening kunnen geven. Ruim 1300 inwoners hebben dit ook gedaan. Hun reacties zijn meegenomen in de Notitie van Uitgangspunten. De uitkomsten zijn als bijlage aan de voorliggende Notitie toegevoegd. Verder zijn bewoners vertegenwoordigd via de woningcorporaties (m.b.t. de sociale huurwoningen) en de betrokken wijkraden.
Bij de uitwerking per wijk, in de vorm van een Wijkuitvoeringsplan, is participatie door bewoners een essentieel onderdeel.

Communicatie

Communicatie met direct betrokkenen
Alle relevante stakeholders zijn actief betrokken bij het proces om te komen tot een TVW voor Enschede.

PR over het besluit
n.v.t.

Vervolg
Het vaststellen van de Notitie van Uitgangspunten is de eerste stap in het bestuurlijke proces rondom de TVW. Hierna wordt uw Raad nog meegenomen in de analyse van warmteopties en bronnen, naast de wijkfasering. Na de zomer 2021 wordt de TVW ter besluitvorming aan uw Raad voorgelegd.

Bijlagen

1. Notitie van Uitgangspunten

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris,	**de Burgemeester,**
E.A. Smit	drs. H.J. Meijer
